

Laverne Jacobs, *From Rawls to Habermas: Toward a Theory of Grounded Impartiality in Canadian Administrative Law* (Od Rawlsa do Habermasa: ku teorii uzasadnionej bezstronności w kanadyjskim prawie administracyjnym), „Osgoode Hall Law Journal” 2014, vol. 51, no. 2, s. 543–594.

Bezstronność jako komponent sprawiedliwości jest silnie skorelowana ze współczesnymi koncepcjami dobrej administracji. Pomimo doniosłej roli zagadnienia nie udało się ani w teorii i filozofii prawa, socjologii, politologii, ani w filozofii moralności wypracować jednolitej koncepcji i standardów obiektywizmu. Przywołana materia jest przedmiotem refleksji Laverne Jacobs. Autorka, zainspirowana liberalną myślą J. Rawlsa oraz dyskursem naukowym ewoluującym na przestrzeni ostatnich czterdziestu lat, dokonuje analizy dorobku Sądu Najwyższego Kanady (Supreme Court of Canada). W opracowaniu podejmuje próbę ukazania, czy wysunięte postulaty dotyczące bezstronności politycznej i moralnej w ramach rozważań naukowych oraz odnoszące się do wydawania orzeczeń przez kanadyjskie sądy mają punkt styczny. Nadto autorka docieka, w jaki sposób możliwe jest wykorzystanie dorobku jurysprudencji dla prawidłowego stosowania prawa administracyjnego przez kanadyjskie sądy w sprawach, w których oceniana jest bezstronność podmiotu. Jacobs stwierdza, że oparcie się w praktyce stosowania prawa administracyjnego na dorobku myśli filozoficznej skutkuje między innymi zwiększeniem zaufania publicznego do podmiotów administrujących.

Autorka przedstawienie teorii uzasadnionej bezstronności poprzedza przeglądem najważniejszych debat w ramach filozofii politycznej i moralnej. Teoria sprawiedliwości J. Rawlsa, ukazująca sposób, w jaki powinna zostać zachowana bezstronność przy podejmowaniu publicznie istotnych decyzji w środowisku pluralnych wartości moralnych, została wybrana jako punkt wyjścia do dalszych rozważań. Według przywołanego autora bezstronność jest formułą neutralności pośród wielu wartości kolidujących ze sobą, nierzadko wykluczających się nawzajem. Bezstronność to również, według teorii J. Rawlsa, forma zapewniania

sprawiedliwości i równości. Sprawiedliwość postrzegana przez pryzmat zasady bezstronności zrównuje jednostki, tym samym gwarantując im te same prawa, chroniąc wolność wszystkich i nie faworyzując poszczególnych grup kosztem innych. L. Jacobs przybliży następnie dorobek między innymi M. Walzera, jednego z liderów ruchu propagującego idee komunitaryzmu, oraz J. Habermasa, twórcy teorii racjonalności komunikacyjnej. Pomimo że przywołane debaty toczyły się na gruncie filozofii politycznej i moralnej, to miały istotny wpływ również na teorię prawa.

Zdaniem autorki refleksje poczynione przez przedstawicieli nauki powinny skutkować rewizją metod stosowanych w ramach sądowego dowodzenia stronniczości. Konstatacja ta skłania autorkę do podjęcia próby ukazania elementów, których uwzględnienie umożliwiłoby sądom prawidłową ocenę postawy podmiotu administrującego. Ponadto autorka wskazuje na celowość wykorzystywania ich przez same organy administracji publicznej. L. Jacobs postuluje stosowanie w praktyce teorii uzasadnionej bezstronności, opierającej się na zestawie generalnych czynników mogących służyć przeprowadzaniu weryfikacji stronniczości. Autorka zalicza do nich: proveniencję (ustrojową tożsamość) organu administracji publicznej, kulturę instytucjonalną (w tym praktyki instytucjonalne) danej jednostki organizacyjnej, sposób postrzegania danego działania przez społeczność lokalną (zwyczaje lokalne) oraz charakter porozumienia (relacji) między podmiotami. Katalog wskazany przez L. Jacobs ma charakter uniwersalny. *In concreto* nie wszystkie jego elementy muszą być badane. Jednocześnie autorka podkreśla, że wystąpienie któregośkolwiek z nich powinno automatycznie kwalifikować postawę jako stronniczą. Każdy element powinien być oceniany w świetle konkretnych okoliczności faktycznych. Zdaniem autorki, badając, czy pojawia się problem stronniczości, nie należy zadawać pytania o to, jak hipotetyczny rozsądny człowiek by postąpił, ale trzeba analizować sprawę kontekstowo, z uwzględnieniem sytuacji konkretnego podmiotu.